

DERS: ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ

ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ OLAN
ÖĞRENCİLERİN TANILANMASI VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

DOÇ. DR. CEVRIYE ERGÜL

Değerlendirme

- Değerlendirme öğrenciye ilişkin fikir oluşturma ve karar almada kullanılacak bilgiyi toplama sürecidir.
- Özel eğitimde değerlendirmenin iki önemli nedeni vardır:
- Birincisi **sınıflamadır**. Yasalar öğrencinin özel eğitim hizmetlerine uygunluğu için bir engel kategorisinde sınıflandırılmasını gerektirir.
- İkincisi ise **öğretimi planlamadır**. Değerlendirme bilgisi öğrencinin öğretim programının planlanmasında kullanılır.
- Sık ve sistematik değerlendirme ile elde edilen veriler öğretimin planlanması, düzenlenmesi ve uyarlanması sürecinde kullanılmalıdır.
- Etkili bir öğretim ancak bu durumda gerçekleşebilir.

Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin tanılanması

- 3 aşamadan oluşur:
 - Gönderme öncesi süreç
 - Gönderme süreci
 - Ayrıntılı değerlendirme süreci

Gönderme Öncesi Süreç

- Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler öğretmenleri tarafından fark edildiğinde, değerlendirme için RAM'lara gönderilmeden önceki süreçtir.
- Sınıf öğretmeni tarafından gerçekleştirilen ve öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin genel eğitim sınıflarına katılımını amaçlayan planlı ve sistematik bir çabadır.
- 3 sebepten dolayı önemlidir:
 - Öğretmen öğrencinin sınıfa katılımını artırır. Pek çok durumda ayrıntılı değerlendirmeye gerek kalmaz.
 - Ayrıntılı değerlendirme pahalı, zaman alıcı ve kaygılı bir süreçtir. Bu süreç başlatılmadan önce, gerekli olduğuna kesin kanaat getirilmelidir.
 - Ayrıntılı değerlendirme için önemli ve karar vermeyi kolaylaştırıcı bilgilerin toplandığı süreçtir.

Gönderme Öncesi Süreçte Neler Yapılır?

- Sınıf öğretmenleri öncelikle öğrencinin durum değerlendirmesini yapar, hangi becerilerde hangi düzeyde olduğunu belirler.
- Hangi davranışları kazandıracaklarına karar verirler.
- Müdahalenin/uyarlamaların ne kadar süreyle uygulanacağına karar verirler.
- Müdahale programı hazırlar ve uygularlar.
- İstenilen davranışların gelişip gelişmediğini değerlendirirler.

Gönderme Süreci

- Amacı, öğrencinin öğrenme güçlüğü tanısı ile özel eğitim hizmetleri için uygun olup olmadığına karar vermektir.
- Gönderme öncesi süreçte toplanan bilgiler ve uygulanan müdahaleler raporlaştırılır. Raporda:
 - Öğrenci hakkındaki endişeler betimlenir.
 - Problemin ne şekilde, nerede ve ne zaman ortaya çıktığı açıklanır.
 - Uygulanan müdahale ve uyarlamalar betimlenir.
 - Uygulamaya kimlerin ne şekilde yardımcı oldukları belirtilir.
 - Başarılı ve başarısız olan müdahaleler açıklanır.
- Bu süreçte ailenin onayı alınmalı ve sürece ilişkin bilgiler paylaşılmalıdır.

Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu

□ Okul Öncesi

□ http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/58/09/964692/dosyalar/2013_02/13110052_okuloncesi.pdf

□ İlköğretim

□ http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/58/09/964692/dosyalar/2013_02/13110139_ilkogretim_egitsel_degerlendirme_formu.pdf

□ Ortaöğretim

□ http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/77/01/363601/dosyalar/2014_10/14113018_egitsel_deg.stegiortaokullise.pdf

EĞİTSEL DEĞERLENDİRME İSTEĞİ FORMU (İlköğretim Okulları)

T.C.
Milli Eğitim Bakanlığı

.....İlköğretim Okulu Müdürlüğü

Sayı:

.../.../201...

Konu: Eğitsel Değerlendirme İsteği

..... REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜNE

Adı, soyadı ve T.C.kimlik numarası belirtilen öğrencimiz, İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 47/b maddesinde belirtilen tedbirler alınmasına rağmen; gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle, öğrencimizin eğitsel değerlendirme ve tanılmasının yapılarak gerekli eğitim tedbirinin alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrencimizle ilgili iş ve işlemlerle ilgili sonucun tarafımıza bildirilmesini arz ederim.

Okul Müdürü

Öğrencinin:

Adı SOYADI	
T.C.Kimlik No	
Doğum Tarihi/Yeri	
Sınıfı, Şubesi	
Okulöncesi eğitim aldı mı?	☐ Hayır ☐ Evet (okulöncesi eğitim aldırısa süresini yazınız)
Adresi	
Telefonu	
Eğitsel Değerlendirme İsteği Nedeni	☐ Akademik Başarısızlık ☐ İletişim Becerilerinde Güçlük ☐ İşitme Yetersizliği ☐ Bedensel Yetersizlik ☐ Görme Yetersizliği ☐ Dikkat Eksikliği ve Hareketlilik ☐ Dil ve Konuşma Güçlüğü ☐ Özel Öğrenme Güçlüğü ☐ Uyum ve Davranış Problemleri
Probleme Yönelik Okulda Alınan Tedbirler	☐ Veli görüşmesi. ☐ Sınıfın fiziki ortamında düzenlemeler. ☐ Sağlık Kuruluşuna yönlendirme. ☐ Öğretim yöntem ve tekniklerinde düzenlemeler. ☐ Rehberlik ve Psikolojik Danışma servisi ile işbirliği. ☐ Öğretim materyallerinde düzenlemeler.
Alınan Tedbirlere Yönelik Açıklamalar	
Açıklamalar: Bu formda belirtilen maddelerin 1-5 arası sınıfa devam eden öğrencilerde sınıf öğretmeni ve (varsa) okul rehber öğretmeni ile birlikte, 6-7 ve 8. sınıf öğrencileri içinse Sınıf rehber öğretmeni, (dersle giren öğretmenlerden gerekli bilgileri alarak) veli ve okul rehber öğretmeni ile okul idarecilerin de görüşleri alınarak doldurulması gerekmektedir.	
Aşağıda verilen her bir madde ile ilgili olarak; öğrencide o davranış veya beceri hiç yoksa (0), nadiren varsa (yapıyorsa)(1), çoğunlukla varsa (yapıyorsa) (2), tam olarak varsa (yapıyorsa) (3) sütununa (X) işareti konularak değerlendirilecektir	

Ayrıntılı Değerlendirme Süreci

- Rehberlik Araştırma Merkezleri tarafından gerçekleştirilir.
- Öğrencinin bir ekip tarafından çok yönlü değerlendirilmesi sürecidir.
- Öğrenme güçlüğü tanısının uygun olup olmadığına karar verilir.
- Öğrencinin nerede, nasıl ve hangi destek hizmetlerle özel eğitim alacağına karar verilir.
- Öğrencinin destek eğitim alacağı eğitim modülleri belirlenir.

Tanı Koyma: Ölçme/Değerlendirme

- Beklenen performans düzeyi (öğrenme kapasitesi) değerlendirilir:
 - IQ (zeka)
 - Görsel algı
 - Motor beceriler, el-göz koordinasyonu
 - İşitsel algı
 - Bilişsel süreçler (hızlı isimlendirme, çalışma belleği, bellek, dikkat vb.)
- Akademik alanlardaki başarı ölçülür.
 - Okuma, yazma, ve matematik ile bunların alt alanlarında akademik performans başarı testleri kullanılarak değerlendirilir.
 - Dil becerileri değerlendirilir.

Wechsler Zeka Testi

- 6-16 yaş arası bireylere uygulanan ve WISC-R zeka testi, bireysel olarak yaklaşık 60-70 dakikada uygulanır.
- Sözel ve dil dışındaki zihinsel yetenekleri ölçen 12 alt testten meydana gelir.
- Genel bir IQ skoru dışında, 12 alt test için ayrı skorlar verir. Ek olarak kişinin sözel ve performans IQ skorlarını verir.

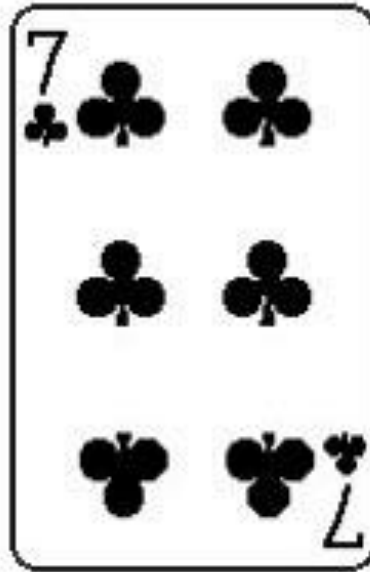
Sözel

- 1- Genel Bilgi: Çocuğun doğal çevre, okul çevresi ve kültürel ortamından ne kadar bilgi aldığıyla ilgili ve bilgi düzeyini gösteren bir alt testtir. "İşleyen demir ışıldar." sözü ne anlama geliyor?
- 2- Benzerlikler:Çocuğun iki şey arasında benzerlik kurarken soyutlama ve genelleme yapıp yapamadığını, ayrıca bunu doğru ifade edip edemediğini gösteren bir alt testtir. "Yavaş" ve "Hızlı" sözcüklerindeki ilişki/ benzerlik nedir?
- 3- Aritmetik: Dikkati bir probleme yönlendirebilme ve öğrenme yeteneğini gösteren, zaman sınırlaması olan bir alt testtir. Bir çocuk 1 km. yolu 10 dakikada koşuyorsa, bir dakikada yolun ne kadarını koşar?
- 4- Sözcük Dağarcığı: Çocuğun bildiği sözcük sayısını ve ifade becerisini gösteren bir alt testtir.
- 5- Yargılama: Muhakeme, akıl yürütme, duygusal ve mantıksal olgunluk düzeyini gösteren bir alt testtir. "Yolda bir cüzdan bulduğunda ne yapman gerekir?"
- 6- Sayı Dizisi: Çocuğun işitsel uyarıları anımsama gücünü gösteren bir alt testtir. Okunan sayıları geriden başa doğru tekrarlayınız: "8-4-2-1-9".

Performans

- 1-Resim Tamamlama; Dikkati görsel uyaranlara yoğunlaştırabilmeyeyle ilgili bir alt testtir. Çocuktan resimde eksik olan detayları ayırt etmesi istenir.
- 2-Resim Düzenleme; Olaylar dizisini algılama, neden- sonuç ilişkisi kurabilme, muhakeme gücüyle ilgili bir alt testtir.
- 3-Küplerle Desen; Görsel – hareketsel – mekansal koordinasyonla, parçalar arası ilişkide bütüne giderken ön tahmin yeteneğiyle ilgili bir alt testtir.
- 4-Parça Birleştirme; Görsel- hareketsel koordinasyonla, parça –bütün ilişkisini kavramayla ilgilidir.
- 5-Şifre; Çalışma hızı, görsel hareketsel koordinasyon, sıraya koyma, psikomotor hız, görsel uyaranları anımsama ve konsantrasyon yeteneği ile ilgili bir alt testtir.
- 6-Labirentler; El-göz koordinasyonu, figür- zemin algısıyla ilgili bir alt testtir.

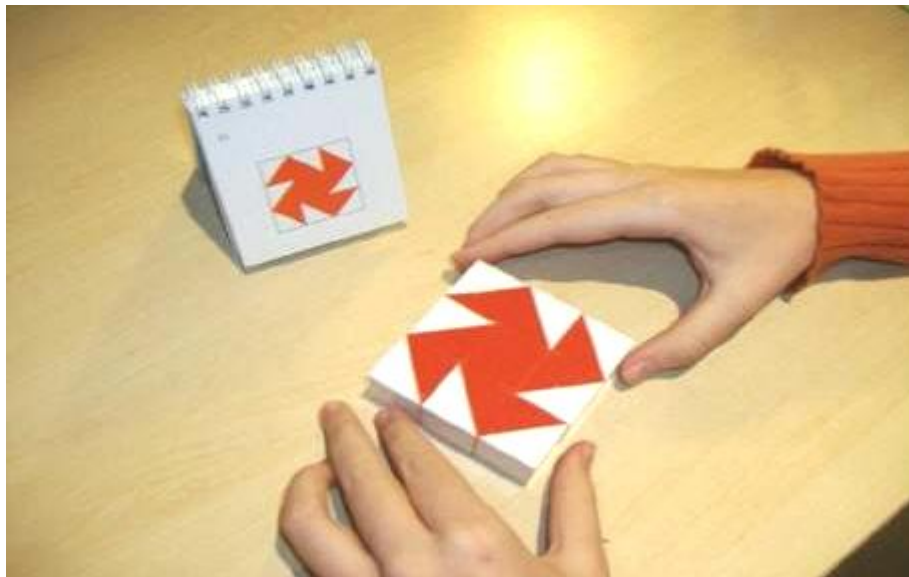
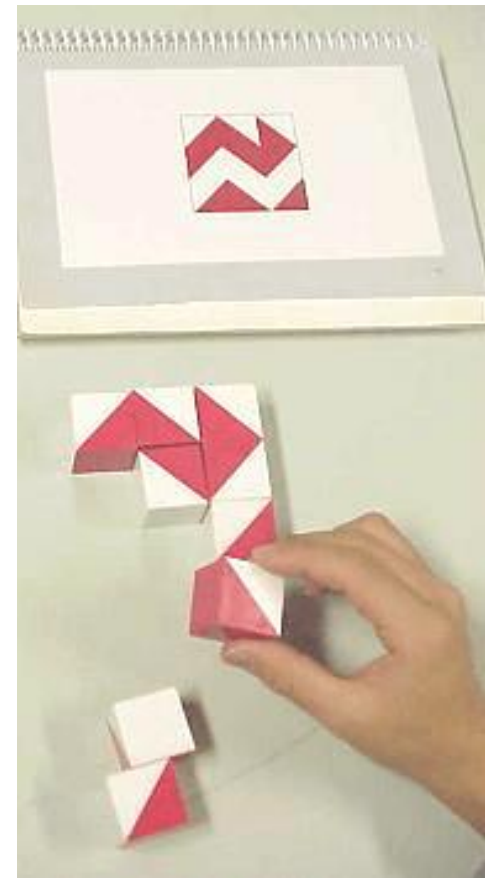
Resim Tamamlama Alt Testi

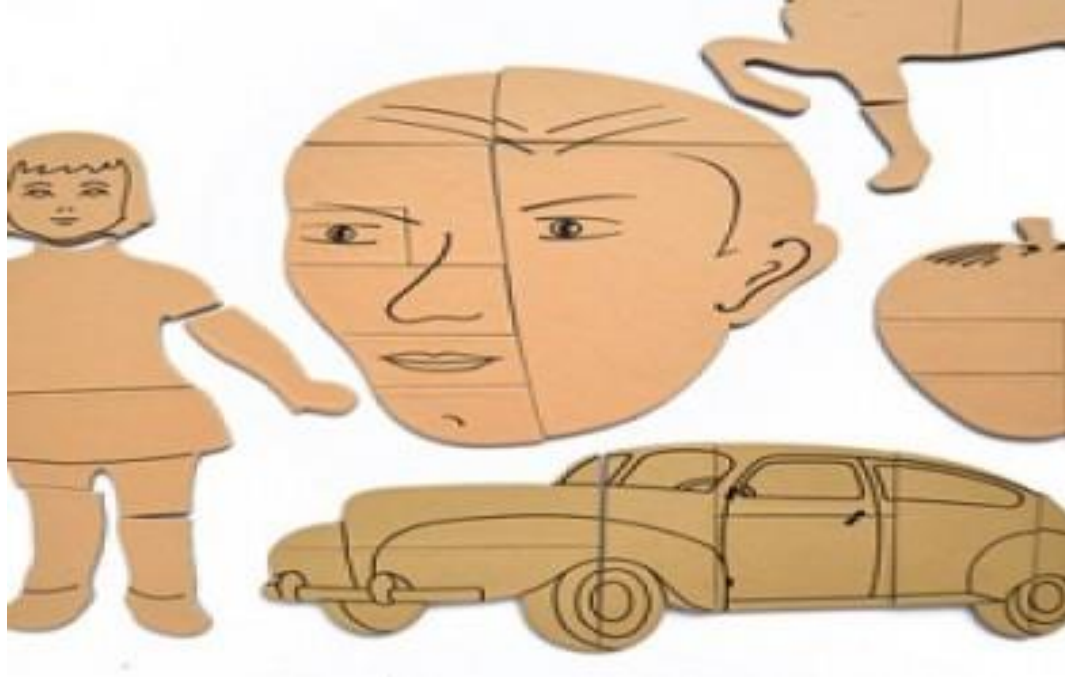
Resim Düzenleme Alt Testi

Küplerle Desen Alt Testi

Parça Bileştirme Alt Testi

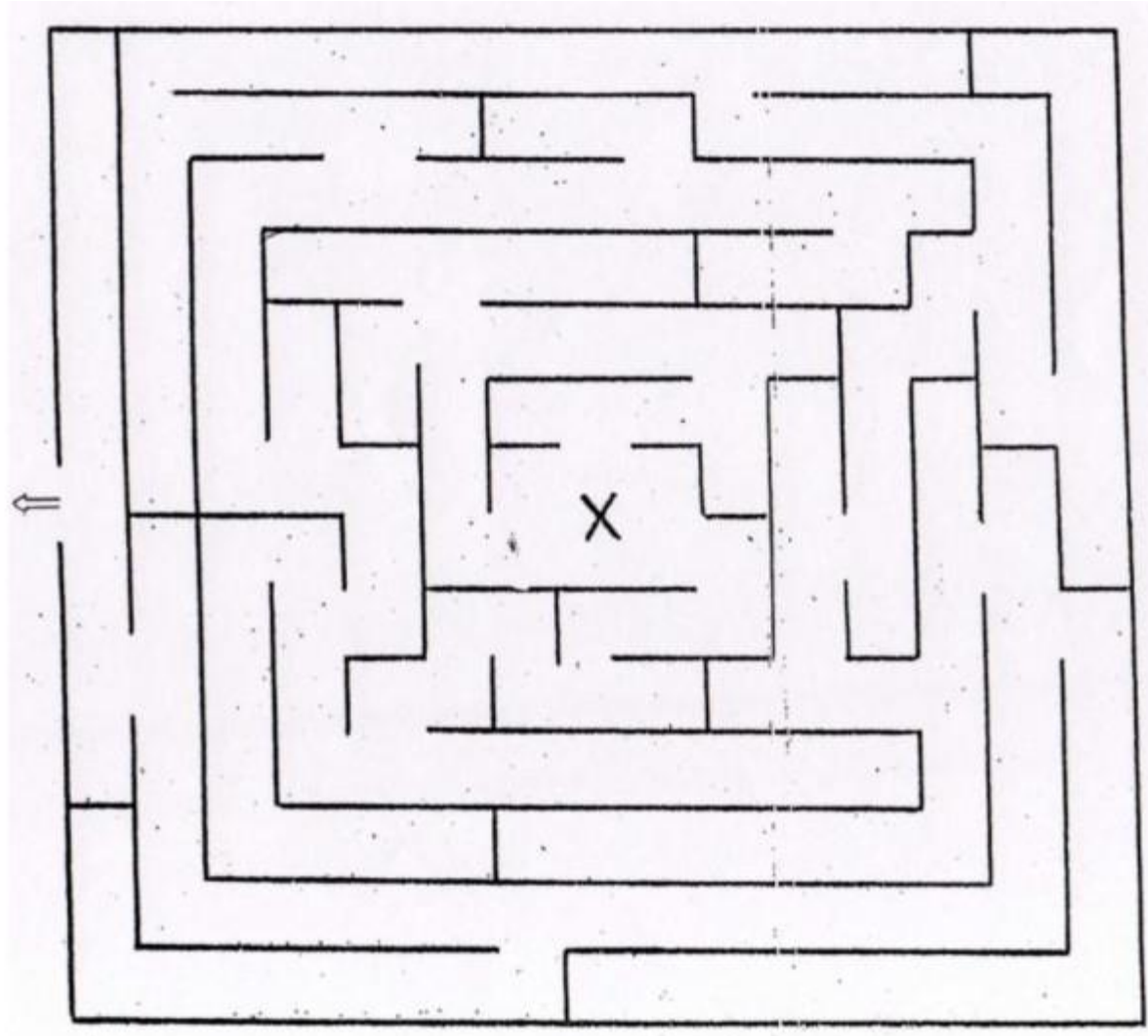

Şifre Alt Testi

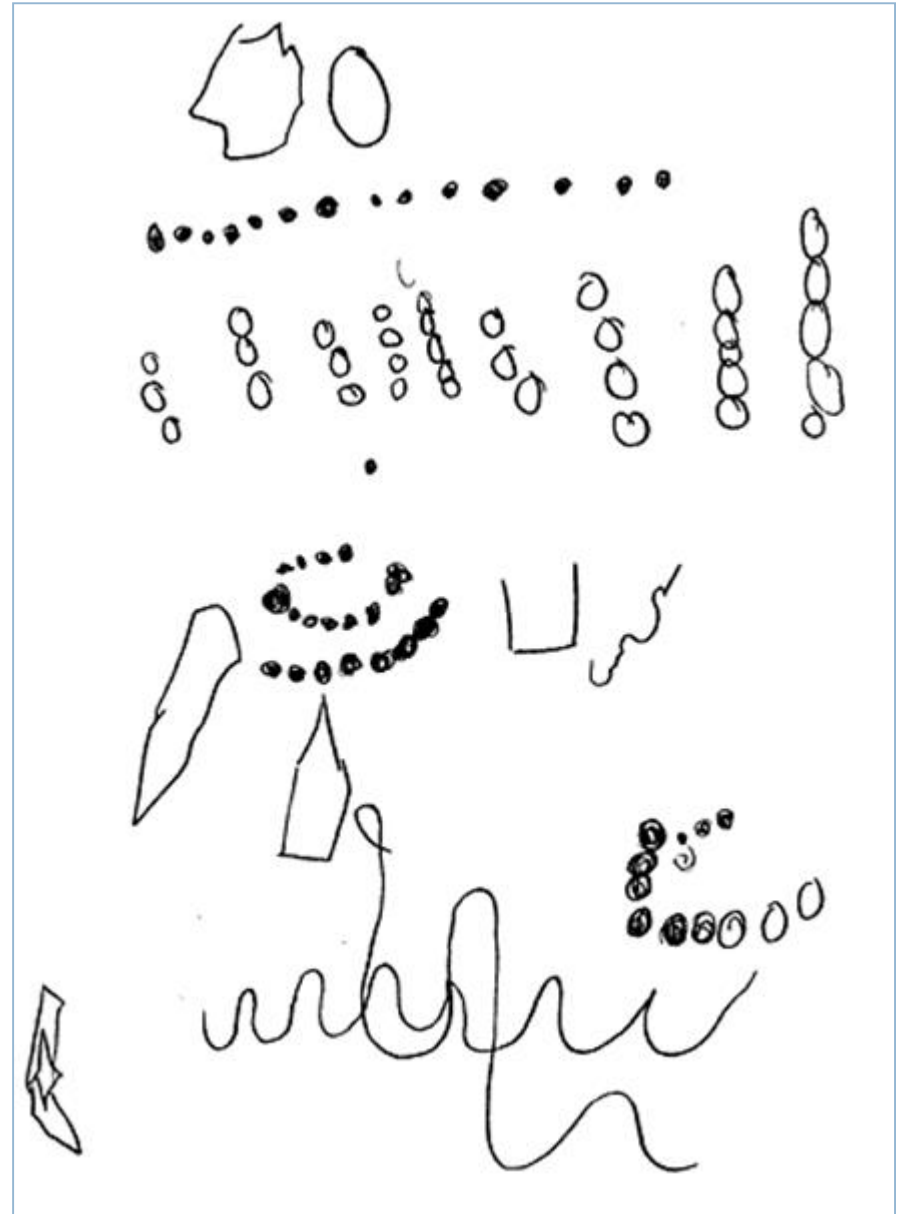
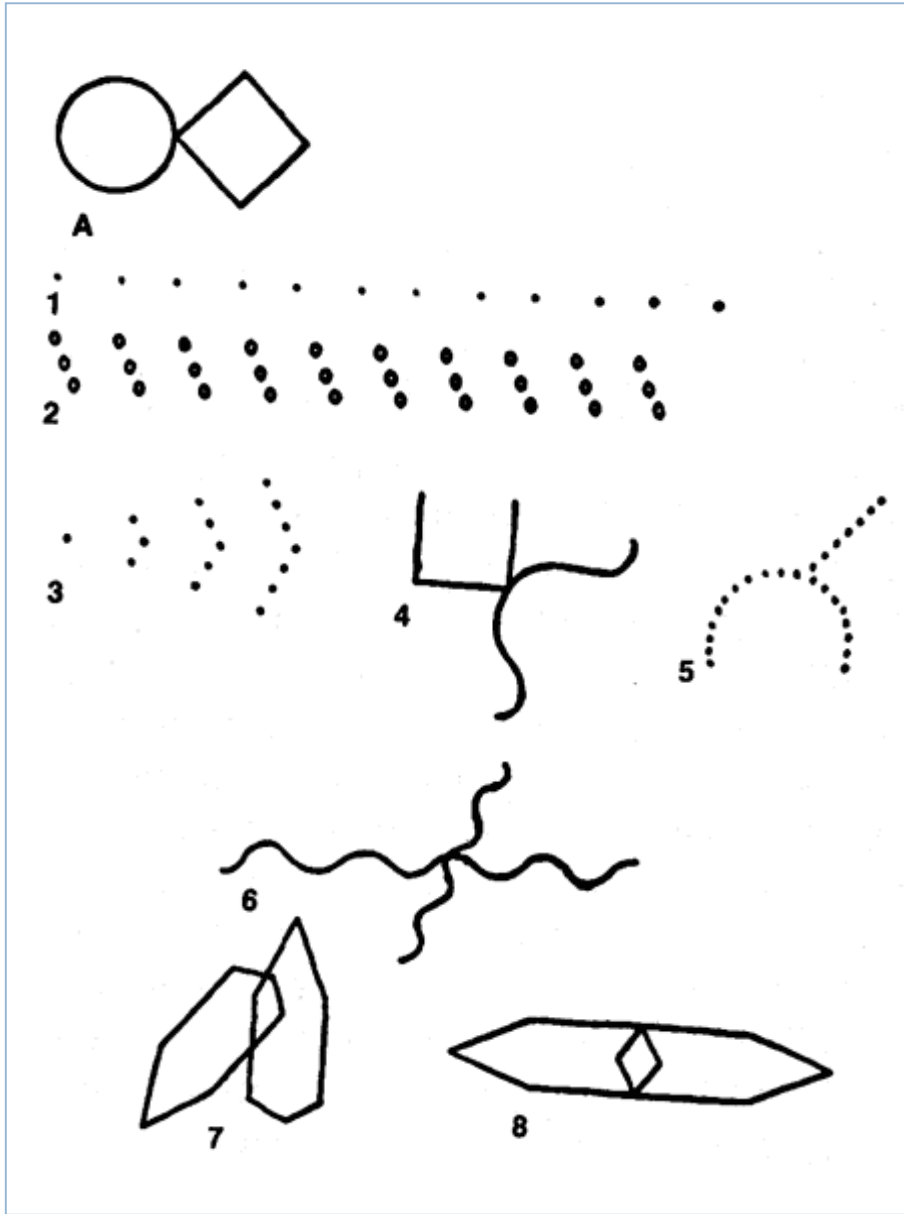
1	2	3	4	5
⌊	⌋	∞	^	≅

5	4	4	3	4	2	2	2	5	5	5	3	1	5	5
1	1	2	1	5	4	4	4	2	1	3	5	5	1	5
4	3	1	3	1	3	4	3	1	3	2	5	4	3	4

Labirentler Alt Testi

BENDER GESTALT GÖRSEL ALGI TESTİ

BENDER GESTALT GÖRSEL ALGI TESTİ

6. Sınıf Öğrencisi

Peabody Resim-Kelime Testi

Peabody Resim-Kelime Testi

Türkçe Erken Dil Gelişimi Testi

TİFALDİ

Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Kelime Testi

Tanı Koyma: Ölçme/Değerlendirme

- Tanı için zeka testleri ile başarı testleri arasındaki fark değerlendirilir.
- Çok kesin bir ölçüt olmamasına rağmen, başarı testlerinden alınan standart skorların (akademik performansın), zeka testinden alınan skordan (beklenen performanstan) en az 1 standart sapma (15 puan) geride olması gereklidir.
- Tanılama için mümkün olduğunca çok kaynaktan öğrencinin akademik ve sosyal becerileri hakkında bilgi toplanmalıdır.
 - Gözlemler
 - Sınıf değerlendirmeleri
 - Öğretmenlerin ve anne-babaların deneyimleri
 - İnfomal ölçümler (infomal okuma testleri, infomal motor testleri, ses bilgisel farkındalık testleri, infomal sözcük tanıma testleri, infomal aritmetik testi)
 - Portfolyo

Tanı Koyma: Ölçme/Değerlendirme

- Öğrenme güçlüğü'nün birincil nedenleri olarak olası
 - Zihinsel güçlük
 - Duygusal ve davranışsal güçlük
 - Fiziksel güçlük (görsel, işitsel, motor)
 - Kültürel ve ekonomik dezavantajlar
 - Dikkat eksikliği ve hiperaktivite
- durumlarının ayrıştırılması gereklidir.

Öğrenme Güçlüğü Olan Çocukların Yerleştirilmesi

- ❑ Öğrenme güçlüğü olan öğrenci, özel eğitim sınıfına, özel eğitim okuluna ya da genel eğitim sınıfına (kaynaştırma) yerleştirilir.
- ❑ En az kısıtlayıcı ortam ilkesi, öğrencinin hem yetersizliği olmayan yaşlılarıyla olabildiğince bir arada bulunmasını, hem de eğitim gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak ortama yerleştirilmesini ifade eder.
- ❑ Öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleri, kaynak oda veya sınıf içerisinde bireysel destek alması yaygın bir uygulamadır.
- ❑ Kaynaştırma: Öğrenme güçlüğü olan öğrencinin aynı yaşdaki akranlarıyla birlikte, destek özel eğitim hizmetleri sağlanması koşuluyla genel eğitim sınıflarında eğitilmesidir.
- ❑ Kaynaştırmanın hem öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin hem de normal gelişim gösteren yaşlılarının sosyal ve akademik becerilerinin gelişimine olumlu etkileri vardır.
- ❑ Kaynaştırma ile aileler hem kendilerini hem de çocuklarını toplumdaki daha az soyutlanmış hissetmektedirler.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP)

- Özel gereksinimli öğrencinin zihinsel, duygusal, sosyal ve iletişim alanlarında yapabildiklerini dikkate alarak, kazandırılacak davranışların neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde ailenin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir programdır.

BEP'in İçeriđi

- Öğrencinin Őimdiki performans düzeyinin ifadesi
- Öğrenciye kazandırılması planlanan yıllık hedefler
- Bu hedeflere ulaşmak için gerekli kısa dönemli hedefler
- Kullanılacak öğretim yöntemleri ve materyalleri
- Kısa dönemli hedefler için başlama ve bitiş zamanları
- Hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığını belirlemek için değerlendirme yöntemi ve ölçütleri
- Sağlanacak ek özel eğitim hizmetlerinin nerede, ne zaman, kimler tarafından ve ne kadar süreyle verileceği.
- BEP, belirtilen yıllık hedeflerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin değerlendirilmesi ve yeni hedeflerin belirlenmesi için yıllık olarak hazırlanır.

Alternatif Tanılama Yöntemleri

- Akademik becerilerde gösterilen performans farklılıklarının değerlendirilmesi
- Bilişsel becerilerde / süreçlerde gösterilen performans farklılıklarının değerlendirilmesi
- Ses bilgisel farkındalığın değerlendirilmesi
- Klinik değerlendirme (gözlemler, öğretmen ve anne-baba deneyimleri ve değerlendirmeleri, testlerden elde edilen skorlar, dikkatin değerlendirilmesi vb.)

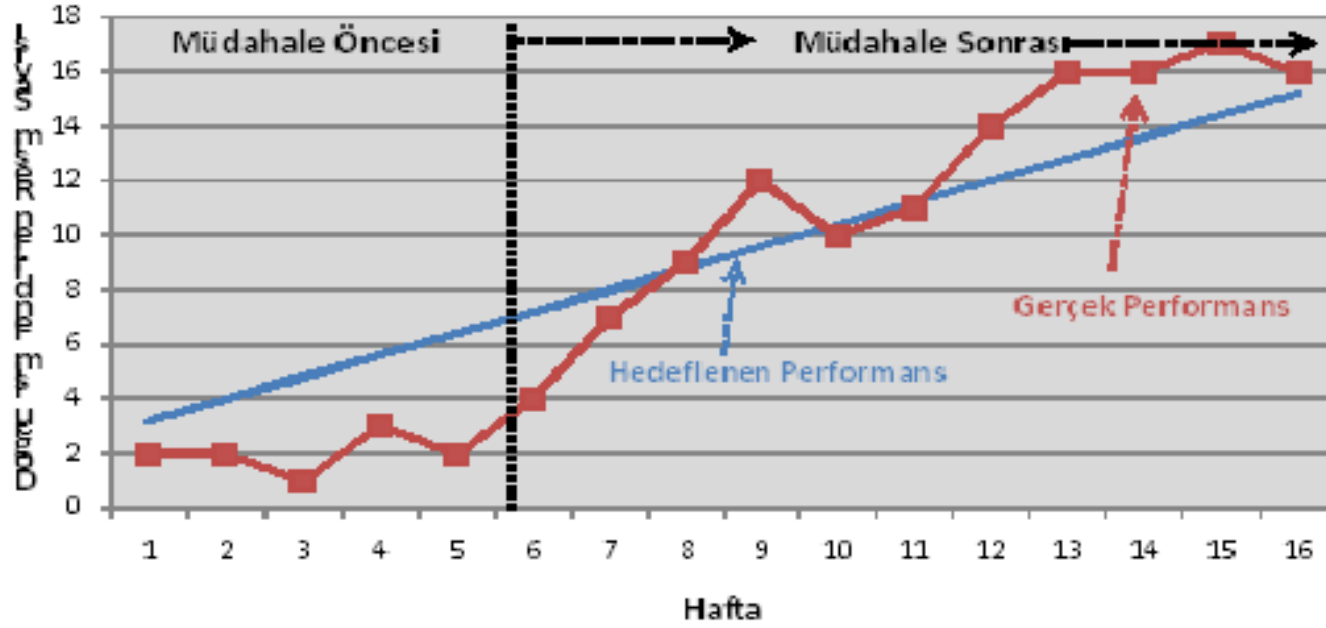
Alternatif Tanılama Yöntemi: Müdahaleye Yanıt

- Potansiyel ile başarı arasındaki farka dayalı tanılamaya yönelik eleştiriler üzerine son yıllarda kullanılmaya başlanmıştır.
- Birçok ardıl öğretimsel uyarlamalar ve düzenlemeler yapılarak, akademik başarının artırılması öngörülür. Buna rağmen eğer akademik anlamda bir ilerleme gözlenmiyorsa, öğrenme güçlüğü olduğu kabul edilir.
- Yaygın olarak 3 aşamada gerçekleştirilir.

Tanı Koyma: Müdahaleye Yanıt

- Birinci aşamada öğretmen öğrencilerin akademik becerileri ile ilgili bir tarama yapar.
- Uygulanan testlerde en düşük %25'de başarı gösteren öğrencileri tespit eder.
- Öğretmen bu gruptaki öğrencilere, araştırma temelli, etkililiği kabul edilmiş öğretimsel teknikler ve düzenlemeler kullanır.
- Düzenli olarak (haftalık) öğrencilerin hedeflenen akademik becerilerdeki gelişimlerini ölçer. Örn. 1 dakikada doğru şekilde okunan kelime sayısı birbirinin alternatifi olabilecek aynı düzeydeki okuma parçalarından her ölçmede rastgele seçilen bir okuma parçası kullanılarak standart koşullarda haftalık veya iki haftada bir ölçülür.
- Genellikle 8-10 hafta sürer.
- Gelişme gösteren öğrenciler genel eğitim ortamına kaydırılırken, yeterli gelişme göstermeyenler (yaklaşık %33) ikinci aşamaya çekilir.

Kelime Bilgisi

Tanı Koyma: Müdahaleye Yanıt

- Genel olarak, yalnızca 2-3 öğrenci 2. aşamaya geçer.
- Bu aşamada daha yoğun bir şekilde uygulanan öğretimsel tekniklere ve düzenlemelere yer verilir.
- Küçük gruplarda uygulanır. Bir yardımcı personelin yardımı alınır.
- Hedeflenen becerilerdeki gelişme daha sık olarak ölçülür (haftada iki kez).
- Gerekğinde teknolojik destek programı uygulanır.
- Gelişme gösteren öğrenciler genel eğitim ortamına kaydırılırken, yeterli gelişme göstermeyenler (yaklaşık %33-50) üçüncü aşamaya çekilir.

Tanı Koyma: Müdahaleye Yanıt

- 3. aşamaya ulaşan öğrenciler RAM'a yönlendirilir.
- Ayrıntılı değerlendirme süreci başlatılır.
- Bu süreç içerisinde daha yoğun olarak öğretimsel düzenlemelere (örneğin; bire-bir öğretim) devam edilir.